

DÜZEY 2 - Sinirlilik 6-17 Yaş Arası Çocuğun Ebeveyni/Vasisi *
* Duygulanımda Tepkisellik İndeksi

İsim: Yaş: Cinsiyet: Erkek Kadın Tarih:

Bakım alan çocuk ile olan ilişkiniz nedir?

Ebeveyn/Vasi için yönerge: Henüz tamamladığınız DSM-5 düzey 1 kesitsel belirti ölçeğinde son 2 hafta boyunca bakım alan çocuğunuzun “sinirli ya da çabuk kızmış görünmek” ve/veya “kızgın ya da öfkeye kapılmış görünmek” ile ilgili hafif ya da daha ağır şiddette rahatsız olduğunu belirttiniz. Aşağıdaki sorular bu hisleri ve özellikle çocuğunuzun **son 7 gün** içerisinde bu belirtiler nedeni ile ne kadar sıklıkla rahatsız olduğunu daha detaylı sorgulamaktadır. **Lütfen her satırda bir kutuyu işaretleyerek (✓ veya x) her maddeyi yanıtlayınız.**

					Klinisyen İçin
Son YEDİ (7) GÜNDE diğer yaşlıları ile kıyaslandığında aşağıdaki durumlar çocuğunuzun davranış veya hislerini ne düzeyde tanımlar? Lütfen tüm soruları yanıtlamaya çalışın.					Madde Puanı
		Doğru değil	Kısmen Doğru	Kesinlikle Doğru	
1.	Başkaları tarafından kolayca kızdırılabilir.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
2.	Sıklıkla öfkeye kapılır.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
3.	Uzun bir süre sinirli kalır.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
4.	Zamanın çoğunda sinirlidir.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
5.	Sık sık sinirlenir.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
6.	Kolayca öfkeye kapılır.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
7.	Genel olarak sinirlilik kendisine problemler yaratır.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
Total/Kısmi Ham Puan:					
Eşit Dağıtılmış Toplam Ham Puan (Eğer Madde 1 Cevapsız bırakılırsa)					

Klinisyenler İçin Yönerge

DSM-5 düzey 2 iritabilite ölçeği 6-17 yaş arası çocuklar için ebeveyn/vasi formu, iritabilite alanını değerlendiren Affektif Tepkisellik İndeksi'nin (Affective Reactivity Index (ARI)) uyarlanmış versiyonudur. 6-17 yaş çocuklarda geçerliliği onaylanmış olan ARI'nın orjinal versiyonu düzey 2 iritabilite ölçeği ile aynı maddeleri kullanır fakat son 6 aylık zaman dilimini sorgular. 6 aylık zaman aralığını değerlendiren ARI, bir hastayı ilk değerlendirirken kullanmak için uygun olabilir ve ayırıcı tanıda yardımcı olabilir (örn., Yıkıcı duygudurum düzenleme bozukluğu, karşı olma karşıt gelme bozukluğu). DSM 5 alan çalışmalarında güncel durumu (son 7 gün) değerlendirmek için kullanılan ARI'nın uyarlanmış versiyonu tedavi yanıtını değerlendirmek için düzey 2 kesitsel belirti ölçümleri bataryasının bir parçası olmak üzere tasarlanmıştır. Ebeveynlere yönelik kesitsel belirti ölçümleri her bir çocuk için klinisyen ile olan viziti öncesi ebeveyn/vasi tarafından doldurulur. Her bir madde ile ebeveyn den çocuğun son 7 gün içerisinde olan iritabilite düzeyini derecelendirmesi istenmektedir. 7 günlük güncel durum zaman aralığı ARI'yi geliştirenlerce geçerlik açısından değerlendirilmemiş; ancak DSM-5 Saha Denemeleri sürecinde Düzey 1 Tarama ölçümleri bağlamında güvenilir bulunmuştur.

Puanlama ve Yorumlama

Ölçekteki her madde 3 puanlı bir skalada değerlendirilir (1=Doğru değil; 2=Kısmen doğru; 3= Kesinlikle doğru). Klinisyenden klinik görüşme boyunca ölçekteki her maddenin puanını gözden geçirmesi ve her maddenin ham puanını "Klinisyen Kullanımı" için verilen bölümde belirtmesi istenir. İlk 6 maddenin ham puanı 0-12 arasında değişen toplam bir ham puanı elde etmek için toplanır. Yüksek puanlar iritabilite şiddetinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca, klinisyenden **ortalama toplam puanı** hesaplaması ve kullanması istenir. **Ortalama toplam puan**, toplam puanı 3 puanlı bir ölçeğe düşürür ve böylece klinisyenin çocuğun iritabilite şiddetini, yok (0), hafif-orta (1), orta-ağır (2) olarak değerlendirmesine olanak sağlar. Ortalama toplam puanın kullanımı, DSM-5 Saha Çalışmalarında klinisyenler için güvenilir, kullanımı kolay ve klinik olarak yararlı bulunmuştur. **Ortalama toplam puan**, ham toplam puanı ölçekteki madde sayısına (yani, 6) bölerek hesaplanır.

Not: Ölçekte yer alan ilk 6 maddeden 2 veya daha fazla maddenin cevapsız bırakılması durumunda(diğer bir deyişle toplam öğelerin %25'inden fazlası eksikse) puanlar kullanılmamalıdır. Bu nedenle ebeveynler ölçekteki tüm maddeleri doldurmaya teşvik edilmelidir. İlk 6 maddenin 1'i cevapsız bırakılması durumunda, önce cevaplandırılan maddelerin puanlarını toplayarak kısmi ham puanı elde etmeniz sonra ham puanı eşit olarak dağıtmanız istenir. **Kısmi ham puanı** ölçekteki toplam madde sayısı ile çarpın (yani, 6). Son olarak, eşit olarak dağıtılan toplam ham puanı elde etmek için değeri, cevaplandırılan madde sayısına bölün.

Eşit olarak Dağıtılan Puan = $\frac{\text{Kısmi Ham Puan} \times \text{ARI madde sayısı}}{\text{Cevaplandırılan madde sayısı}}$

Cevaplandırılan madde sayısı

Kullanım Sıklığı

Çocuğun iritabilite şiddetinde zaman içerisinde meydana gelen değişimleri izlemek için ölçek çocuğun belirtilerinin kararlılığına ve tedavi durumuna bağlı olarak, klinik açıdan gerekli görülen düzenli aralıklar ile doldurtulabilir. Tutarlılık sağlayabilmek için her seferinde aynı ebeveyn/vasinin ölçeği doldurması sağlanmalıdır. Belirli bir alandaki süreğen yüksek puanlar, çocuk için daha ileri değerlendirme, tedavi ve izlem gerektirebilecek kadar önemli ve sorunlu alanları gösterebilir. Klinik yargınız kararlarınızda yol gösterici olmalıdır.